

ՀԱՅԳՈՒԿ HAYTOUG

APRIL 1983

Օրգան Արեւմտ. Ամերիկայի Հ.Յ.Գ. Հայ Երիտասարդաց Դաշնակցութեան

Գ. ՏԱՐԻ,
ԹԻԻ 2

THE SOLEMN PRIDE THAT MUST BE
YOURS TO HAVE LAID SO
COSTLY A SACRIFICE UPON THE
ALTAR OF FREEDOM.

EDITORIAL

A full half-century has now passed since the founding of our organization. Our professed goal has been the same throughout these fifty years: the liberation of the Armenian homeland. However, the means we have chosen by which to ultimately reach this goal have been subjected to revision according to the circumstances and the atmosphere which surround us.

Today, as always, our organization exists to serve as an inspiration to Armenian youth, as a model for the political activists of the Armenian National Liberation Struggle, as an educational school where its members learn how to become participants of our movement and leaders of our community, and as the strongest force and element of our struggle.

These reasons for our existence are very noble, indeed. But in order to justify our purpose, we must learn to view ourselves as objective observers—from the standpoint of the average inactive Armenian youth.

The harsh reality is that most—a great majority—of the Armenian Youth in this country neither know nor care anything about our organization or the movement it claims to represent. This, of course, is not entirely their fault. We must be prepared to accept the responsibility for this neglect if we are to succeed in realizing our immediate goals.

It is true that the unknowing observer may easily formulate an erroneous impression of the A.Y.F.—The Youth Organization of the A.R.F., especially in light of recent press coverage concerning our ideology and tactics. However, it must be realized that ours is not the radical, terrorist, fanatic organization which has been created by the wild imaginations of stereotype-loving government agencies such as the F.B.I. or the "news"-hungry media. We are neither frightened nor ashamed to admit that several Armenian political prisoners and news-making activists such as Hampig Sassounian, Koko Saliba, and Viken Yacoubian, Viken Hovsepian, and Steve Dadaian of the Los Angeles Five are members of the A.Y.F. But the link created between the alleged activities of these ungers and the A.Y.F. by an opportunistic press may be one of the reasons that many identity-seeking Armenian youths have remained distant from us.

It is our turn, then, to serve as role model and inspiration to our community and especially to our youth, to remain active in our struggle even after we have become successful doctors, lawyers, or businessmen, and to place our movement on a first priority in everything we do.

Our role in the Armenian community and the means by which to achieve it effectively are clear: the first and foremost aim must be to educate our youth about our national history and about the reasons for which we pursue the Armenian Cause; this must be followed by the revolutionization of the youth element—to the point where it realizes that we, as young Armenians, represent the only viable and ef-

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

fective tool for our movement; and thirdly, we must politicize ourselves and those around us in order to transform the active minority into a strong majority.

The resolution of our struggle is completely dependent upon the fulfillment of the demands which it makes upon us. Thus, it has become evident that without our full commitment to the Armenian Cause, we will fail to reach our goals.

With this in mind, we invite the Armenian Youth to join us, to commit itself to the struggle for justice, and to rise in demand of its national and human rights.

Մեր կազմակերպության հիմնադրումը արդեն իսկ յիսնամեակ մը կը բոլորէ: Մեր յստակ նպատակը եղած է նոյնը այս վերջին յիսուն տարիներուն՝ հայկական հողերու ազատագրման հետապնդումը: Սակայն, միջոցները որ որդեգրած ենք իրագործելու համար վերոյիշեալ նպատակը, ենթարկուած են բարեփոխութիւններու ըստ օրուայ հարկադրանքներուն:

Ինչպէս անցեալին, այսօր եւս Հայ Երիտասարդաց Դաշնակցութիւնը կը ձգտի ծառայել հայ Երիտասարդութեան իբրեւ ներշնչման աղբիւր, իբրեւ նախադիպ հայկական Ազգային Ազատագրական Պայքարի զինուորներուն, իբրեւ դաստիարակութեան օճախ, որ մեր անդամները գործնական փորձառութեամբ կրնան հաւանական ղեկավարները դառնալ մեր գաղութին:

Իրապէս որ ազնուական մէկ երեւոյթ է կազմակերպութեան մը համար, երբ այս նպատակներու իրագործման առաքելութիւնը ստանձնած է: Սակայն մեր գոյութեան նպատակը արդարացնելու համար պարտաւոր ենք մենք մեզ դիտել առաքելական սկզբնով՝ այսինքն անգործունեայ հայ երիտասարդին աչքով:

Դժբախտաբար, դառն իրականութիւնք այդ է որ այս երկրին մէջ ապրող հայ երիտասարդութեան մեծամասնութիւնը ոչ գիտէ, եւ ոչ ալ կ'ուզէ սորվիլ մեր կազմակերպութեան ու անոր հետապնդած նպատակներուն մասին: Անշուշտ կ'ընդունինք թէ երիտասարդութեան անտարբերութիւնը ամբողջովին իր շանցանքը չէ: Մենք պատրաստ ենք եւ պէտք է ըլլանք ընդունելու համար այս անտարբերութեան պատասխանատուութիւնը որպէսզի յաջողիք իրագործել մեր անմիջական նպատակները:

Միշտ է որ անգիտակից հանդիսատես մը կրնայ շատ դիտութեամբ սխալ տպաւորութիւն կազմել Հ.Յ.Դ. Երիտասարդական Միութեան մասին, մանաւանդ նկատի ունենալով ամերիկեան մամուլի դարձուցած անհասարակչի ուշադրութիւնը մեր վրայ վերջին հակա-թուրք յարձակումներու իբրեւ արդիւնք: Սակայն կ'ուզենք յստակ դարձնել բոլորին, թէ մեր կազմակերպութիւնը այն ծայրայեղ, խելագար, ահաբեկիչ խմբակցութիւնը չէ, ստեղծուած է Ֆ.Գի.Ա.Յ.ի նման կառավարական հաստատութիւններու եւ ամերիկեան մամուլի երեսակայական թոխքներուն պատճառով: Այո՛, մենք ոչ կ'ամշնանք եւ ոչ ալ կը վախճանք յայտարարելու

(Շար. էջ 8)

THIS IS IT

By now, it should be finally felt and understood by all concerned, that the grimmest and ominous force has made it its first priority to haunt and to subsequently put to a final rest the just cause of Armenian liberation and the movement struggling for it. This force, of course, is the Turkish fascism and its agents, supported by an inter- and intra- governmental coalition of states promoting state terrorism in a "package deal". It is unfortunate to note, however, that these agents of oppression through their cowardly tactics, succeed some of the time in slowing down our People's struggle, and in doing so, in bringing the movement face-to-face with its chief enemy- the time factor; that is, undoubtedly, the primary catalytic actor in the assimilation process of our people and the consequent development of political passiveness.

This, however, in no way can shake the beliefs of our People or its determination to be victorious.

Indeed, to the greatest disappointment of the state terrorists, the tragic history of our nation will testify to our unyielding nature vis-a-vis our rights, in showing how massacres and other massive blows have slowed down or paralyzed our movement only but temporarily, in order to later recharge our People's revolutionary fervor and strengthen its organizational methods.

Now, we realize all of the above; more than ever.

It is for this very reason that our collective efforts must and will be insulated and therefore protected from any psychological shockwaves sent to us by the Turkish fascism, at the hands of whomever, whose sole purpose is to discourage or— God forbid—frighten us.

In this plight of theirs, they may arrest or imprison our activists, they may hang our revolutionaries; they may even kidnap or kill some of us; but they can never stop a whole movement and its momentum, which is the creation of our People's womb itself, its product, its reflection.

No one has ever said that the struggle we are currently waging was to be an easy or a "clean" one, or that it was to be played from up above, the balcony, without getting our hands dirty. This was not said. Our People has realized this and is on the way to securing the three necessary components which will give it its revolutionary bases for a successful struggle.

First, a strong national will which will generate the adequate revolutionary leadership capable of functioning as the intellectual and organizational forerunner and which will invest its efforts back into the movement in order to gain an indisputable legitimacy.

Second, a pure and clear revolutionary conscience which will plant the strong morale in the masses and guide them towards the necessary initiation of the movement's actions and promote the dedication of the lower levels of the organization.

And last but most important, an impeccable ideology symbolizing human dignity and universal justice, promising freedom, equality and peace. The political objectives and strategies advocated must in any case be realistic.

It is through the understanding and acquisition of the above that the Armenian People will incessantly nourish the struggle with its sons and daughters who will join the "band-wagon" headed for Moush and Van and Yerevan. Our People will invest in the one venture which will secure its freedom and independence. It will harbor the movement for its liberation in its consciousness of collective security and welfare.

Because today, more than ever, our People has understood where the river originates from and where it will finally rest. It has learned to deal with the "shockwaves" of the enemy and has adapted to the cruelty of the real political world; and it has been acting accordingly.

I saw this with my own eyes, last week, in Boston and in New York.

Onward with the movement!

VIKEN HOVSEPIAN

THE DISSIDENT MOVEMENT IN SOVIET ARMENIA

In the minds of many, the Soviet Union is a totalitarian regime. It is dominated by a single so-called communist party whose harsh repressive measures suffocate all forms of dissident expression. The Soviet regime is certainly repressive. But in spite of that, in recent years, a dissident movement has begun in the Soviet Union, particularly in Soviet Armenia.

It is difficult to specify when Soviet Armenian dissidence began, but the earliest forms of protest started in the 1960's with the birth of the Soviet Armenian samizdat. In the Soviet Union, where publications are controlled and severely censored by the state, the samizdat designs secret publications that circulate underground. It distributes old or new illegal, uncensored literary texts of political or religious nature which are written by outsiders or by Soviet Armenians. Originally, the Soviet Armenian samizdat concerned itself solely with past or present government acts or inactions. They criticized specific acts of the state, but never outright criticized the state itself. They were always careful to stay within the legal limits of the Soviet Union. The basic issues were the reattachment of Kharabagh and Nakhitchewan to Soviet Armenia, the denouncement of discrimination against Armenians in Azerbaijan, the recognition of the Armenian Genocide as a fact of history, and the denunciation of attempts at russification of Soviet Armenia. These were issues that continued to be important throughout the 1960's, but, as originally, all grievances of the samizdat were within the limits of the legal system.

Due to the legal nature of these grievances, the Soviet powers responded by reducing some of the restrictions on the people and by making symbolic concessions. These

concessions included statues of Mother Armenia and Mesrob Mashdotz, a monument commemorating the Armenian Genocide in Yerevan, a monument for the Battle of Sardarabad, and many other statues of poets and national and epic heroes, such as David of Sassoun, Antranik, and Kevork Chavoush.

Unfortunately, the Soviet Armenian samizdat was not successful in gaining respectability in the Diaspora. Their literature had a strong tendency to concern itself solely with local grievances, instead of general problems. They were simply not capable of holding the public's interest. The mediocre level of literature and the relative scarcity of their texts also contributed considerably to the general irrelevance. The Soviet Armenian samizdat was not able to influence a large number of people, and was overall ineffective in the international Armenian struggle.

Aside from the relatively immature samizdat, the first major public act came in 1965. In commemoration of April 24, a spontaneous demonstration was organized in Yerevan. 100,000-150,000 Armenians took part in voicing their demands of "justice", "freedom", and "our lands". This unprecedented act was the outcry of 20 years of severe repression, but of greater importance, it reflects a fundamental shift in Soviet policy concerning the Armenians. Soviet policy up to that time had been one of severe repression of all nationalistic and anti-Soviet feelings. In the 1960's, Soviet leaders realized they could channel Armenian nationalistic feelings against Turkey. By this process, they could rid themselves of the great economic burden of keeping the Armenians under complete control. In addition, the resulting anti-Turkish sentiment would be

beneficial in their struggle against "capitalism". The April 24 demonstration was a direct result of this policy. Most of the slogans were against the Turkish state and not the Soviet. The demonstrators were not stopped immediately by authorities, but were allowed to march for a long time. When they were stopped, it was by local police instead of the army, who has a habit of interfering in such instances.

Beginning with the events of 1965, the Soviet Armenian dissident movement can honestly be called a movement. Very little is known about Armenian dissidents, except the fact that they all have a disagreement with the Soviet regime and that they are not numerous. It seems they are mostly from the intelligentsia—writers, technicians, or students—, even though their level of literature does not suggest that. Overall, their beginnings are extremely vague.

The movement can be separated into three inter-related parts: a moderate, a religious, and a radical.

The moderate movement is the struggle on the cultural level. Its basic stance is in defense of the Armenian language and culture against attempts of russification. Since the founding of Soviet Armenia, there has been a constant effort by the Soviet powers to install the Russian way of life and culture into Armenia. There has even been an attempt at making Russian the national language of Soviet Armenia. On the national level, the moderate movement fights vigorously against these threats. It also stands in protest against emigration of Armenian

Robert Nazarian

workers. On the local level its main work is towards eliminating growing Russian influence and Russian student enrollment in Armenian schools.

The moderate movement has the largest number of followers from the people. It has mobilized many in the intelligentsia. Non-conformist artists like Baruir Sevag, Hrand Mateossian, and Razmik Tovoyan, and conformist but nationalistic artists like Silva Gaboudikian and H. Malian have spoken in defense of the movement's activities. With the help of painter Sarian and novelist Sero Khanzadian, it published the literary review "Garoun". In 1965, the moderate movement founded the "Committee for the Preservation of Armenian Historic Monuments". The first major Armenian encyclopedia was published in Yerevan by intellectuals involved in the movement. Sergei Paradjanov, the talented Armenian filmmaker, has also contributed greatly to the cultural struggle.

The moderate movement can best be categorized by its cultural and nationalistic emphasis and mostly by its legal nature. All the activities were done with respect to the Soviet legal code. In effect, the moderate movement has gained many sympathizers in the Soviet leadership. But the accidental deaths of the two leaders of the movement, Baruir Sevag (1971) and Minas Avedissian (1975) has caused some suspicion.

In recent times the religious movement is best described as a general irritation between the church and the state, instead of a dissident movement. Though Soviet Armenians have certainly been much more than just irritated about the actions of the state, they have not taken any significant, legal, or illegal action to defend their church.

The problems between the church and the state began with the founding of Soviet Armenia. Due to the atheist nature of the Soviet regime, all churches were closed. Religion was outlawed. But tremendous protests by all Armenians soon brought that situation to an end. Soviet powers have had a long interest in the Armenian Church. In the Armenian community, the church is an important institution which, to a certain degree, regulates the way of life. The state realized that by controlling the church, it could also control the peo-

ple. In effect, the state granted the Armenian Church the freedom to preach as long as it remained subservient and loyal. But despite the church's loyalty, the state prohibited the propagation of the Armenian faith. To this day, the active churches are few. The priests are scarce and ill-qualified.

Oddly enough, these restrictions have created a religious awakening in the Soviet Armenians. Religious marriages, funerals, and such things have increased noticeably. More people have been attending church services. But unfortunately, this has not led to any sort of religious freedom movement. No person or group of people has taken the initiative. The differences between the state and the church have stayed as a general irritation.

The radical movement is the only true dissident movement. It is the long-awaited movement that dared to speak directly against the Soviet regime. Its actions were both legal and illegal.

It is now known that the first such radical group was the "Union of Young Armenians" created in 1963. This underground organization was responsible for the unparalleled demonstration of 1965. Though the "Union of Young Armenians" still exists in Russia and the Ukraine, most of the members left and formed the Armenian "National Unity Party" (NUP) in 1966 in Yerevan. Listed here are the names of most of the members now known, to provide a perspective for the origins of the group: Haikazn Khachatryan, painter, born in 1919; Barouir Hairikian, student, born in 1948; Ashot Navasardian, electrician, born in 1950; Azat Archakian, writer, born in 1950; Razmik Zograbyan, writer, born in 1950; Bagrat Shahverdian, engineer, born in 1940; Razmik Margossian, student, born in 1949; Khatchik Sahakian, student; Norik Martirosian, teacher, born in 1948; Samuel Martirosian, engineer, born in 1951; Levon Badalian, student, born in 1956; Gagik Arakelian, born in 1956; Kostan Garabedian, writer, born in 1953, and Anahide Garabedian, born in 1952. (These names are known as of 1976. All did not necessarily join the NUP in 1966.)

The founder and leader, Haikazn Khachatryan, published NUP's first

manifesto in 1967. It was short, very nationalistic, revolutionary, and anti-Soviet. It was considered to be extremely radical in Soviet Armenia, mainly because it wanted the establishment of a free, independent, and unified Armenian homeland. The NUP was able to protest effectively. The circulation of their samizdat, including the newspapers "Paros" (first published in 1969 by Haikazn Khachatryan) and "Yerkounk" (first printed in 1969 by Barouir Hairikian) reached over 10,000. Hunger strikes were successfully organized and executed. Journals, articles, and reports were also published and distributed.

In response, the Soviet Union heightened its pursuit of these Armenian radicals. In 1968, Haikazn Khachatryan was imprisoned. Barouir Hairikian, who took over the leadership position, was also imprisoned in 1970. Between 1967 and 1975, 18 secret court trials were held concerning NUP radicals. Consequently, 50 Armenians were convicted for terms varying from 6 months to 10 years confinement or exile. An architect, Haik Iskenderian, died a martyr in the Yerevan KGB prison in 1968.

Beginning in the early 1970's, as a general trend among all dissidents in the Soviet Union, the NUP gradually became more legalistic and open. It abandoned its previous radical, anti-Soviet ideology and adopted a more moderate course of action. Article 72 (as of 1977) in the Constitution of the Soviet Union allows a republic, such as Armenian S.S.R., to secede from the USSR by an absolute majority agreement. The NUP pronounced itself a defender of this article. Its plans are to establish a free, independent, and unified Armenia through legal propaganda and a legal general election. The independent homeland will be established with the consent of the Soviet Union. The Soviet Union and Free Armenia will peacefully co-exist. This less radical program also denounces violence as a means of struggle. The new program was written by Barouir Hairikian and Azat Arshakian in a KGB prison in 1974. (For a complete explanation of NUP's new program, see HAYTOUG, May, 1980.)

Though NUP's plan of action was modified, its radical goals remained. It is easy to recognize A.R.F.

Barouir Hairikian

ideological influence on the NUP goals of "establishing a Free, Independent, and United Armenia". The NUP does not strive for political power, but rather, for the universal interest of the Armenian Nation. In its program, the NUP specifically states that it will go out of existence once an independent homeland is established. To this effect, the NUP demands all Armenian communities in the Diaspora to organize demonstrations in front of Soviet embassies. By the early 1980's, due to severe persecutions, it was thought that the NUP was dismantled. But the fourth issue of its official newspaper "Paros" was published in Beirut, dated "Erevan, 1981". It dealt completely with the NUP program, which had changed little from the previous legalitarian one. Confirmed by the "Council of the NUP" and signed by A. Archakian and A. Navasartian, this publication was an important reminder that the NUP is still alive.

Besides Article 72, the Soviet Union also has accepted the terms of the Helsinki accords to defend the rights of men in political, religious, and cultural freedom. The last official dissident group was formed in Yerevan in response to these accords. "The Armenian Group for the Surveillance of the Helsinki Accords" made itself known immediately with a public declaration on April 1, 1977, signed by Edouard Haroutounian, Deacon Robert Nazarian, and Samuel Ossian. Unlike the others, the "Helsinki Accords Group" openly and publicly criticized the state for

neglecting basic human rights. In a very open and legalistic manner, they collected evidence of abuse of rights, presented it to the Soviet leaders, and demanded reforms. Besides human rights, the Helsinki accords dealt with specific Armenian grievances, the reattachment of Kharabagh and Nakhichevan to Armenia, and the retainment of the Armenian language as the official language of the nation, economy, and culture. The "Helsinki Accords Group" demanded the enactment of these agreements. They demanded the end of censorship of the media, and denounced the conviction of men simply for their ideological beliefs, including NUP militants. They also appealed to the Belgrade Conference in June and September of 1977 with their grievances. But, this open and legalistic protest did not last long. Robert Nazarian and Shahen Aroutounian were arrested on December 22, 1977. Edouard Haroutounian launched an appeal to help his companions on February 8, 1978, a few months before his own apprehension in 1979. The last public act of the "Helsinki Accords Group" was in February of 1978. It was a collection of food and money to help political prisoners and their families. By early 1980, the "Helsinki Group" was dismantled.

On January 18, 1978, Shahen Aroutounian was sentenced to three years of camp labor for "resisting authorities". Robert Nazarian was convicted for "anti-Soviet agitation" and sent to hard labor camp for five years. Edouard Haroutounian was sentenced to two and a half years of hard labor.

As mentioned, by 1979, the "Helsinki Group" was in the process of dismantling, but the NUP was seemingly still alive. On January 31, 1979, the Tass agency announced that three young Armenians were executed in Moscow. Stepan Zadikian, Hagop Stepanian, and Zaven Baghdassarian were condemned, in a secret trial, for their supposed involvement in a Moscow subway station explosion on January 8, 1977. The charges were never announced. Stepan Zadikian was said to be a member of the NUP, and the others were considered to be his accomplices.

In the 1980's, prosecutions of

Armenian dissidents continued. Alexander Manoushagian, a professor at "The Armenian Academy of the Sciences", and two other professors, Ashot Apikian and Sembat Melkonian, were arrested in 1980. All three were charged with "anti-Soviet agitation and propaganda". Alexander Manoushagian's case was the gravest. In addition to the original charges, he was charged with publishing two essays—both titled "All on the National Question and Imperialism". He was sentenced to 12 years in prison. The others were sentenced to two years of interior exile.

The two NUP leaders responsible for the 1981 program, Ashot Navasardian and Azat Arshakian, were arrested in February of 1981. Between March 29 and April 9, 1981, trials were held for five other Armenian youths accused of "anti-Soviet agitation and propaganda and participation in anti-Soviet activities". They were the organizers or reorganizers of the "Union of Young Armenians". Mazpet Aroutounian and Ishkan Mkrtichian, the directors, were each sentenced to 7 years of hard labor plus 5 years of interior exile. The others, Ohannes Aghababian, Samuel Yeghiazarian, Vartan Aroutounian were sentenced to 3 to 5 years of prison.

The Soviet Armenian dissident movement is now nearly twenty years old. Its main grievances remain nationalistic: the reattachment of Nakhichevan and Kharabagh to Armenia; the maintenance of the Armenian language as the national language; and of course, the relatively new movement for the liberation of Armenia. During this time, the grievors and their methods have steadily increased. And in response, the selective but fierce Soviet repression has intensified.

The Armenian dissidents are still few and obscure. Their acts of protest are also few and far in between. But every publicized act reminds us that Soviet Armenians are not a dormant people. It reminds us that Soviet Armenians will act in defense of Armenia. And finally, each dissident act, almost regretfully, reminds us that the direct struggle for our lands can only take place upon them.

ARA OSHAGAN

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ԸՆԿԵՐ ԳՐԻԳՈՐ ՍԱԼԻԳԱՅԻՆ

I am a person who is continuously denied the basic attributes of a human being.
I am a person who is considered a hero by few and alienated by many for my acts.
I am a person struggling to keep the Armenian identity alive. I have lost my country and have forgotten my mother language. I have never set foot upon the majestic, holy lands of my ancestors.
I have never tasted the Armenian winds nor felt the sacred waters of Lake Sevan; yet, some unspoken entity of belonging burns deep inside of me.
People condemn me for my acts and say that I am a "KHENT" for committing such murders on behalf of an archaic struggle. But as my finger pulls on the frigid gun trigger, beads of sweat collect upon my forehead, tears rush into my eyes and I realize that it is for them who estrange me, it is for them who dislike my acts that I fight for.
I love the Armenian people even if they decry my acts and it is for them to have the right to choose, to have the right to be free that I fight for.
I am a modern day fedayee fighting not only against the Turkish government, but also against my own people.

Հ.Ե.Դ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԽՕՍՔԸ

AN UNGER

Ընկեր Գրիգոր Սալիպան, իր տարիներու կազմակերպական կեանքի ընթացքին, երիտասարդականի անդամի մը վեհանձնութեամբ, յեղափոխականի կամքով ու խղճով եւ կազմակերպական կարգապահութեամբ, մարմնացուց պայքարող հայ երիտասարդի տիպարը. պայքարեցաւ իր ժողովուրդի մարդկային եւ ազգային իրաւունքներուն համար. պայքարեցաւ մարդկութեան ծանօթ ամենէն ազնիւ իտէալներուն համար: Անոր յիշատակը եկաւ աւելնալու Սերժիկներու եւ Անդոններու յիշատակին, այսինքն՝ անմահ ընկերներու յիշատակին որոնց չար մահը դիմաւորեց անակնկալօրէն:

Որպէս իր գաղափարական ընկերները, մենք հպարտ եղանք ու ենք այն իրողութեամբ՝ որ գործեցինք Գօգոյի նման անձնուրաց ընկերոջ մը կողքին, իր գործած ու այնքան բարձրօրէն արժեւորած կազմակերպութեան գրկին մէջ:

Թող իր անսակարկ գործունէութիւնն ու կարգապահութիւնը օրինակ դառնան եկող սերունդներուն եւ մանաւանդ այսօրուան ազատագրական պայքարի ճգնաժամային այս վարկեաններուն իրաքանչիւր հայ երիտասարդի համար:

Հայ երիտասարդաց Դաշնակցութեան բոլոր ընկերները կը խոնարհին ընկեր Գօգոյին գործունէութեան ու անմահ յիշատակին առաջ: Կազմակերպութեանս Կեդրոնական Վարչութեան անունով կը ցատկեցինք ընկերոջ ընտանեկան պարագաներուն, ինչպէս նաեւ անոր կազմակերպական բոլոր անբախտ ընկերներուն հետ:

Unger Krikor Saliba became the victim of a stray bullet last June in Lebanon.

Unger Koko was born in Beirut on March 19, 1961. He received his elementary education at the Aksor Kasardjian Armenian School. After immigrating to the U.S. in 1978, he attended Pasadena High School and Pasadena City College, where he was a hard-working student.

After graduating from college, he worked at the Bank of America.

Unger Koko was a member of the A.Y.F. Pasadena Nigol Touman Chapter and the A.R.F. Lernavayr Gomideh, and he fulfilled his organizational responsibilities as a well-disciplined unger.

He was respected by all of his fellow ungers.

Արեւմտեան Ամերիկայի
Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան
Հայ Երիտասարդաց Դաշնակցութեան

ՀԱՅԴՈՒԿ

Պաշտօնաթերթ-Ամսաթերթ

HAYTOUG

A monthly publication of A.R.F.

Armenian Youth Federation

419-A W. Colorado Blvd., Glendale, Ca. 91204
(213) 243-4491

Հայ Դպրոցներուն Դերը

Իբրեւ երիտասարդական քաղաքական միաւոր մը, որ կը հետաքրքրուի Հայ ուսանողներու ազգային դաստիարակութեամբ ու կը գիտակցի, թէ մեր պայքարի ճամբով կենսական դեք պիտի խաղայ մեր երիտասարդութիւնը, Հայ երիտասարդաց Դաշնաճիւղները լրջօրէն մտահոգուած է Հայկական դպրոցներէն ներս Հայկական ոգիի ստեղծման աշխատանքներով: Մեր տպաւորութիւնն է, թէ այդ գծով՝ դասաւանդէն ներս փոխանցուածը մեր ակնկալածին մէկ փոքր տոկոսն է միայն: Լեզուի, պատմութեան եւ երբեմն ալ կրօնի դասաւանդութիւնները բաւարար չեն ազգային գիտակցութիւն արթնցնելու ուսանողութեան մէջ: Ազգային ոգին կը ներշնչուի դպրոցական յարկէն ներս ոչ միայն դասընթացներով, այլ եւ ամէն առիթօք օգտագործելով, արտադասարանային աշխատանքներու միջոցաւ եւ Հայ ուսանողութիւնը մասնակից դարձնելով զազգութեան եւ համադասակարգին աշխատանքներուն: Աշակերտին պէտք է զգացնել տալ եւ ներշնչել այն գիտակցութիւնը, թէ ինք միշտ մէկ մասնիկն է Հայ ազգային հաւաքականութեան եւ թէ իր իւրաքանչիւր քայլը ուղ-

ղակիօրէն կամ անուղղակիօրէն պէտք է նպաստէ Հայ ազատագրական պայքարին ու անոր նպատակին իրագործման: Մեր ազգային դպրոցները երբ յաջողին այս գիտակցութիւնը դրոշմել իրենց աշակերտներուն մտքերուն մէջ, միայն այն աստիճանով որ անոնք կ'արգաբացեն իրենց գոյութիւնը:

Մեր ակնկալածը իրագործելը անկարելի չէ: Անհրաժեշտ է սակայն ունենալ զահարեւոյ ուսուցչական կազմ, որ արամագիր ըլլայ ծրագրելու եւ գործելու վերոյիշեալ մտահոգութեամբ: Ի՞նչ կը նշանակեն արտադասարանային աշխատանքները՝ extra-curricular activities: Որեւէ ամերիկեան երկրորդական վարժարան, իր դասընթացներու կողքին, ունի նաեւ երկար ցանկ մը աշակերտական կազմակերպութիւններու, ինչպէս են՝ Ֆրէնչ Գլապ, Արմիները Գլապ, Բէր Գլապ, Եւայլն: Այս միութիւնները մեծ օգտակարութիւն ունին աշակերտին նկարագիրը կերտելու անոր մէջ համապարփակցութեան ոգին ներշնչելու, ուստի, աշակերտը կը գիտակցի որ միասնական աշխատանքով մէկ նպատակ կը հետապնդեն բոլորը: Մտկայն, այս գրութիւնը ստեղծուած չէ մեր զբա-

րօցներէն ներս: Շատ հեշտ է ունենալ այնպիսի միութիւններ, որոնք բնականաբար աշակերտները պիտի լծեն ազգային աշխատանքներուն եւ միեւնոյն ժամանակ օգտակար պիտի հանդիսանան իրենց զպրօցական կեանքը զբաւիչ դարձնելու: Նշելու համար քանի մը օրինակներ՝ կարելի է ունենալ Դպրոցական Թերթի Միութիւն, Հայ Դատի Միութիւն, Գրական Միութիւն, որոնք ուսուցչինը հակոդութեամբ եւ օգնութեամբ վստահարար պիտի օժանդակեն զգրօցին, ու ամենակարեւորը՝ պիտի պատրաստեն մեր ուսանողները ապագայի լուրջ գործունէութեան եւ յանձնառութեան:

Այս ծրագիրները ի դուրս գնելու համար կարելի է անհրաժեշտ նախնական քայլերը առնել տարեշրջանի աւարտը: Համոզուած ենք որ եթէ նպատակները յստակ ըլլան բոլորի մտքերուն մէջ, տնօրէնութեան, ուսուցչական կազմին եւ պատկան մարմիններու, միջոցները կարելի է որոնել, յաջող արդիւնքներ ձեռք ձգելու համար:

Հիմերը արդէն իսկ դրուած են, եւ մեզի կը մնայ անոնց վրայ կերտել շէնքը:

ԱԼԽԱ ՖԵՏԶԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Թէ բազմաթիւ հայ քաղաքական բանասերեալներ եւ սխալօրէն ամբաստանուած հայրողիներ, ինչպէս Համբիկ Սասունեան, Գօգօ Սալիպա, եւ Լոս Անճելոսի հինգ հայ երիտասարդներէն Վիգէն Եագուպեան, Վիգէն Յովսէփեան եւ Սթի Տեւլեան անգամ են մեր կազմակերպութեան: Սակայն ամերիկեան մամուլի ստեղծած միակողմանի կապը այս ընկերներուն եւ մեր կազմակերպութեան միջեւ հաւանական պատճառներէն մէկն է որ մեծ թիւով հայ երիտասարդներ, որ իրենց ինքնութիւնը պահպանող միութիւն մը կը փնտռեն, հեռու կը մնան մեր շարքերէն:

Հետեւաբար, մեր պարտականութիւնն է ծառայել եւ մղիչ ուժը դառնալ մեր ժողովուրդին ընդհանրապէս՝ եւ մեր երիտասարդութեան մասնաւորաբար. մեր պարտականութիւնը կը համարենք մնալ գործօն նույնիսկ տնտեսական եւ այլ բարձր դիրքերու հասնելէ վերջ: Վճռած ենք Հայ դատը մաս դարձնել մեր առօրեային ինչ պայմաններու տակ ալ գտնուիք:

Մեր դերը եւ մեր որդեգրած միջոցները յստակ են. առաջնահերթ պարտականութիւն կը համարենք դաս-

տիարակել հայ երիտասարդութիւնը մեր ազգային Պատմութեան մասին եւ բացատրել պատճառները որ կը մղեն մեզ հետապնդելու Հայկական Հարցը: Այս աշխատանքին կը յաջորդէ յատուկ դաստիարակութիւն հայ երիտասարդին քաղաքականացման համար. այս վերջինը խիստ կարեւոր է որովհետեւ կը հաւատանք որ երիտասարդութիւնը միակ թարմ ուժն է որ պատասխանատւութիւն կրնայ ստանձնել հետապնդելու Հայ Դատը: Եւ վերջապէս, կը ձգտինք ման քաղաքականացնել մեր շուրջիները, որպէսզի Հայ Դատի հետապնդումը կատարուի մեծամասնութեան կողմէ եւ ոչ թէ չնչին փոքրամասնութեան:

Մեր յաջողութիւնը լիովին կախեալ է մեր ուսերուն վրայ դրուած պատասխանատւութեան իրագործումէն: Հետեւաբար, մեզի յստակ դարձած է թէ առանց հսկայական գոհողութեան կարելի պիտի չըլլայ իրագործել մեր նպատակները:

Այս բոլորը ի մտի ունենալով, կոչ կ'ուղղենք հայ երիտասարդութեան որ միանան մեզի, եւ մեր հետ հետապնդեն Հայ Դատը մինչեւ անոր արդար եւ վերջնական լուծումը:

LETTER TO THE EDITOR

Editor's Note: *The following Letter to the Editor has been reprinted from a recent issue of the Armenian Weekly, the A.R.F. English organ of the Eastern U.S. We publish it here as a very interesting and comprehensible comparison made by an A.Y.F. unger of the Eastern Region between the latest E.T. craze and the refugee status of our People.*

Dear Editor:

With the passage of time, the world is witnessing the intensity with which the Armenian Liberation Struggle is imposing itself on its surroundings.

The politically conscious Armenian youth, profiting from the bloody experiences of the past and armed with the maturity of a wise man has been able to overcome all the obstacles thrown on his path by the enemy. Backed by a strong determination and a deeper ideological commitment, they have succeeded in shaping a unique strategy for the realization of our just cause.

Today, not only E.T. in his fabulous movie wants to go home. Not only are the imaginary heroes touching whole audiences with their love and attachment to their "homeland", but also whole nations as the Armenians resolve to regain their Hayasdan.

We have been E.T.'s for too long in this world. I think it is time to "phone home" and "go home".

Armeria belongs to the Armenians. Only the Armenians can populate it, develop it, turn it into a country able to prosper.

The sparse Turkish population or the officials and army in the cities on those lands cannot be considered the population of the land. They cannot develop, populate and keep the land vital, especially when they themselves well know the land is not theirs, will not become theirs, and sooner or later will be taken from them.

Tremendous efforts spent by the Turkish Government to neutralize our struggle have turned futile in the face of a stronger challenge put up by the Armenian youth.

The secret behind this invisible force lies in the larger support that the Armenian community all over the world offers to the ideals of human dignity and social justice. But most of all, the Armenian community in its struggle against the forces of assimilation, has been able to transfuse its blood to the hopes and ideals of its future generation who in

turn have turned them to real-life situations and sacrifices within a well-thought strategy for political success.

Today, the silence of international courts and large and medium governments concerning the Armenian Case in no way weakens the legal basis of the national political cause pursued by the Armenian people.

Present unfavorable conditions cannot be a reason for not pursuing rights, for not pursuing a cause.

"We shall return," said Karekin Njdeh. We shall forge our destiny

ՈՎ ԵՆՔ ՄԵՆՔ

Մենք, հայ երիտասարդ զառնակցականներ, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցության երիտասարդական կազմակերպությունը, երէկւան Դարգահատոր ազգի մը մնացորդները, իսկ այսօրուան աշխարհի բոլոր ծագերէն արդարութիւն պահանջող երիտասարդներն ենք:

Մենք կը պայքարինք ծուլումի եւ ալլասերման դէմ, կը մերժենք ընդունիլ մեզ պարտադրուած մշակոյթներն ու անարդարութիւնները, որոնք թրքական կառավարութեան անկեղծութիւններն էին:

Մենք կը զոհուինք մեր կարելին ընելով, վերանորոգելու համար մեր պահանջները:

Հ.Ե.Դ.ի շարքերը մեզ կը սորվեցնեն գիտակցիլ եւ գործադրել այս բոլորը: Ան մեր տունն է ու զպրօցը: Հոն է ուր կը սորվինք հայոց պատմութիւնը, կիմանանք ազգութեան իմաստը, կ'որժեւորենք հայրենիքը, եւ զատկաբանութեամբ իրարեւորեն սկզբունքներով՝ կը պատրաստուինք, զոհարելու իմաստը ու վճռակամութեամբ կերտելու մեր նպատակը:

Մեր գերագոյն նպատակն է՝ վերադարձնել մեր հայրենիքին, Ազատ, Անկախ եւ Միացեալ Հայաստանին, ուր բարձրացնելով մեր Եռագոյն Դրօշը, պիտի իրականացնենք մեր հայրենիք մեզի փոխանցուած հայրենիքի պատառնութեան սրբազան պարտականութիւնը:

based upon the principle of national self-determination, based on the lawful equality in the family of nations.

Go Armenian youth. Let God bless you. Show this world that Armenians can no longer remain E.T.'s; that Armenians can no longer remain refugees.

Our strength is in our collective struggle against our oppressors; a constant struggle until total liberation. We must never forget that history never witnessed a failing liberation struggle.

Go Armenian youth. Show the world that chains and prisons cannot eliminate the national aspirations of the Armenian people. Show this world that statements cannot erase history and that oppression breeds resistance.

I am another E.T. (refugee). My status: a rebel. My age: third generation after the 1915 massacres. My goal: Azad Hayasdan.

Raffy Ardhaldjian

New York

Մեր պարտականութիւնն է մեզ յաջորդողներուն տարվեցնել վերափոխել մերն է պարտականութիւնը. նամանակահատուկ հայ երիտասարդները, որոնց համար օտար սովորութիւններն ու պարկեղեկաբար աւելի հաճելի կը թուին, քան հայկականը:

Հ.Ե.Դ.ականք կը պայքարի մարդկային իրաւունքներու վերահաստատման համար: Մեր իրաւունքները խառն են մեր ձեռքէն դարձել ի վեր: Իսկ այսօր մենք կառավարութիւններ, մարդկային իրաւունք կը քարոզեն, չանգրադառնալով կամ չուզելով անգրադառնալ, մեր իրաւունքներուն, մեր Դատին:

Մենք, աշխարհին կը ծանօթացնենք մեր Դատը, մասնակցութիւն բերելով ցոյցերու, բողոքներու եւ նամակագրութիւններու, լսել տալու համար, մեզ իրաւագրկողներուն որոնք իրենց շահերուն համար, բոլոր ազգ մը կ'ուզեն քայքայել:

Հայ երիտասարդ զառնակցականներ, համոզուած ենք, միայն զործով ու պայքարով կարելի է ազատագրել հայկական բոլոր զրաւուած հոգերը: Ուստի՝ ամենայն նուիրարելումով պիտի շարունակենք պայքարիլ մինչեւ հասնինք մեր նպատակին:

Մենք պարտաւոր ենք, Հայ Յեղափոխականներու շարքերը անցնելու, ուր աւելի լայն ասպարէզ ունինք ծառայելու հայրենիքին:

ՄԱՐԱԼ ՆԱԼՊԱՆԳԵԱՆ

ՄՈՌԱՑՈՒԱԾ ՄԵՐ ԸՆԿԵՐԸ

Սենեակ մը, որուն չորս ցած պատերը, հականերխիջ օդը եւ մթու-թիւնը, որեւէ անձի համար զգուշիկ եւ նեղացուցիչ կը թուին:

Այսպիսի սենեակներ կը գտնուին միայն չէնքի մը մէջ, որուն մեծամասնութիւնը անարդարութիւն գործող մարդիկ են: Այս չէնքին կարողման նպատակը եղած է պատժել ոճրագործներ, գողեր ու աւազակներ: Բայց՝ զժրախտաբար, կառաւարութեան անարդար դատողութեան համաձայն, մեր սիրելի Համրիկ Սասունեանը, կը գտնուի այդպիսի սենեակի մը մէջ:

Մէկ տարի է ի վեր ամէն օր, ընկեր Համրիկ այս սենեակին մէջ նամակ գրելով եւ թերթ կարդալով, կը սպասէ այն ժամուն երբ կը թոյլատրուի իրեն ընդունելու այցելուները: Երբ ժամը մէկ կ'ըլլայ, Համրիկ մեծ ուրախութեան մէջ է, խորհելով թէ թերեւս մէկը իրեն այցելելու կու գայ: Ժամ մը կ'անցնի, երկրորդը կ'անցնի եւ արդէն երրորդին յուսախար՝ ինքզինք մխիթարելով յաջորդ օրուան, յաջորդ այցելութեան ժամը կը սպասէ: Իրիկուան ժամը վեցին Համրիկը նորէն ուրախ է, այս անգամ մտածելով թէ կէսօրին մարդ չեկաւ թերեւս իրիկունը գայ: Նոյնպէս ժամերը կ'անցնին բայց երեւցող չկայ:

Արդեօք ի՞նչ է պատճառը չայցելելու: Սիրելի ընկեր, շատ զբաղւած ես, զպրոց ունիս, դո՞րժ ունիս, ժողովներ ունիս, բարեկամիդ կամ բարեկամուհիդ հետ ժամադրութիւն ունիս, կը հասկնամ, այդ բոլորը պէտք են, ուսանիր, աշխատիր, ժողովի մաս կազմէ, վայելէ, բայց՝ պահ մը կանդ առ, ու գի՛ր ինքզինքդ Համրիկին տեղը, ի՞նչ կ'ընէիր:

Սիրելի ընկեր, եթէ իւրաքանչիւր երիտասարդ ամիսը միայն մի քանի ժամ տրամադրէ Համրիկին այցելելու՝ արդէն ան կ'ունենայ օրական այցելու կամ այցելուներ, արդէն ան յուսախար չըլլար ու չի վիրաւորուիր, այլ՝ կ'ըլլայ ուրախ ու մխիթարուած:

Այդ մի քանի ժամը անկարելի՞ է գտնել, կրնաս երկու տող նամակ գրել. այդ մի քանի վայրկեա՞նն ալ չունիս՝ քարթ մը ստորագրէ՛ եւ ուղղարկէ:

Սիրելի ընկերներ, ըլլանք պարտաճանաչ, ըլլանք պահանջատէր եւ մասնաւորաբար՝ ըլլանք վշտակից ընկեր Համրիկին, որուն գաղտը մեր բոլորին Դատն է:

ԶԱՐՈՒՀԻ

ԾԱՅՐԱՅԵՂ - ԾԱՅՐԱՅԵՂ

ՈՐՆ Է ԻՄ ՅԱՆՑԱՆՔԸ

Որն է իմ յանցանքը
Զորս պատի մէջ նստած,
Անարդար Դատի
Թիրախ եմ ես դարձած:

Ունէի սիրահար,
Սիրտ մը՝ սիրելու
Ունէի գուրդուրանք,
անձէ մը՝ հեռու...

Որն է իմ յանցանքը
Կեանքէ զրկուած,
Անարդար թուրքի
Զոհն եմ ես դարձած:

Սերս գիտ մոռցաւ
Թողնելով զիս անսէր,
Աւանդութեան օրէնքով
ծնողքի պատճառով:

Որն է իմ յանցանքը
Ով Տէր Աստուած,
Կեանքի քաղցրութենէ
Հաճոյքէ զրկուած:

Բանտը չէր բաւէր
սերէ զրկեցին
Տարածական չէր բաւէր
Երազս խլեցին

Որն է իմ յանցանքը
Բանտի մէջ նստած,
պատանի հասակիս
Սերէ զրկուած:

Պատճառը այն է արդե՞օք
Որ կոշուած եմ բանտարկեալ
Ոչ, ես բանտարկեալ չեմ
Հալարտ եմ, զժրախտ հայ եմ:

ՄԱՐԱԼ

THE SPIRIT OF REVOLT

On Acts of Justice Against the Unrepentant Turk

When the scale of justice hangs from the hand of
He who holds it, in whose distinct touch it
Invariably falls leftward; and
When protests and petitions lead him not
To adjust the balance, to show the
Exact and just weight, then it is
That the spirit of revolt comes forward
Audaciously and fearlessly
To bring that scale per force
Into equitable balance.

When the store of violence meted the weak
Passes all endurance; when the
Victims of the iron fist find themselves
Being forced into slavery, only through
Which will his master allow him life, then it is
That the spirit of revolt bursts forth, when
The persecuted draws his sword of justice
And turns on his oppressor.

When the unrelenting evil unwill to listen to protest and
Sows poison as the bloody husbandman he is, the locust he is,
When he spreads death to the four winds so that
None will dare stand to him and chide him of
His crimes, it is then the spirit of revolt
That flames forth, to balance the scale,
For mankind's sake.

MARDIROS KAZANDJIAN

CULTURAL MATERIALISM: THE STRUGGLE FOR A SCIENCE OF CULTURE

Cultural Materialism is a strategy attempting to understand the causes of differences and similarities among societies and cultures. It is based on the simple premise that human social life is a response to the practical problems of earthly existence.

In its commitment to the rules of scientific method, Cultural Materialism opposes strategies that deny the legitimacy or the feasibility of scientific accounts of human behaviors—for example, humanist claims that there is no determinism (the doctrine that man is not a free agent, and that his actions and mental activity are governed by causes or motives outside his own will) in human affairs. Cultural Materialism, with its emphasis upon the encounter between womb and belly and earth and water, also opposes numerous strategies that set forth from words, ideas, high moral values, and aesthetic and religious beliefs to

understand the everyday events of ordinary human life. Aligned in this regard with the teachings of Karl Marx, Cultural Materialism nonetheless starts apart from the Marx-Engels-Lenin strategy of dialectical materialism. Condemned by dialectical materialists as "vulgar materialists" or "mechanical materialists", cultural materialists seek to improve Marx's original strategy by dropping the Hegelian that all systems evolve through a dialectic of negations and by adding reproductive pressure and ecological variables to the conjunction of material conditions studied by Marxist-Leninists. The "materialism" in "Cultural Materialism" is therefore intended as an acknowledgment of the debt owed to Marx's formulation of the determining influence of production and other material processes. The word "cultural" comes to the fore because the material causes of socio-cultural phenomena differ from those which pertain strictly to inorganic or organic determinisms. Cultural Materialism, for example, stands opposed to biological reactionist materialism

such as those embodied in racial, socio-biological, or ethological explanations of cultural differences and similarities. "Cultural" also draws attention to the fact that the strategy is a product of anthropology and its sub-fields—a synthesis which transcends ethnic and national boundaries.

Cultural Materialism is a non-Hegelian strategy, whose epistemological assumptions are rooted in the philosophical traditions of David Hume and the British empiricists—assumptions that led to Darwin, Spencer, Morgan, and the birth of anthropology as an academic discipline. Yet Cultural Materialism is not a monistic alternative to dialectics. Rather, it is concerned with systemic interactions between thought and behavior, with conflicts as well as harmonies, gradual and revolutionary change, function, and dysfunction, positive and negative feedback.

If you want to learn more about the concept, read Marvin Harris' **Cultural Materialism** or contact HAYTOUG's Editorial Staff for further references.

**"There, where guns speak
and swords flash, what business
has begging and paper
demands?"**

"The Iron Ladder speech"

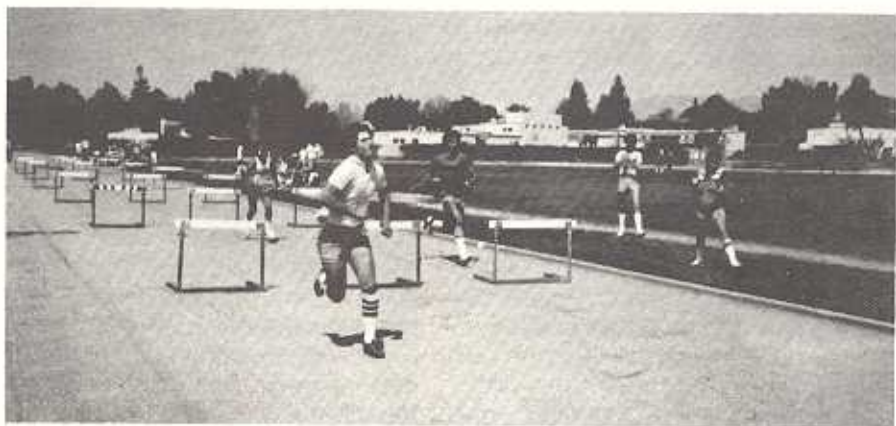
JUNIORS CATCH OLYMPIC FEVER

A.Y.F. Junior Olympics— the largest single junior activity— were held the weekend of March 25th, 1983. Friday night, seven Junior Chapters including Montebello Vahan Cardashian, Valley Simon Vratzian, Orange County Aghpiur Serop, Torrance Ararat, Hollywood Koko Saliba, Pasadena Nigol Touman, and Glendale Simon Zavarian emerged themselves in mental combat with the Simon Vratzian Chapter emerging victorious. After a good night's sleep, juniors were seen bright and early Saturday morning warming up for the events. They had been preparing for weeks. Each chapter ran hard and fast, encouraged by their team members hoping for their chapter's final victory. During the course of the afternoon, the few seniors and parents present witnessed the outstanding performances of the four individuals who later received high point trophies: ungers Zabel Mosikian (Vahan Cardashian), Raffi Haroutounian (Nigol Touman), Sirvart Markarian (Vahan Cardashian), and Ara Ajounian (Vahan Cardashian). The Victory Ball was held Saturday evening where the juniors danced the night away to Armenian and American music. The lack of senior support at this gala event was disturbing. The winners of the day's grueling events were announced to an anxious yet hopeful crowd. The Montebello Vahan Cardashian Juniors claimed the laurels of victory and danced the traditional victory Haleh around the coveted trophy. Although each chapter was spirited and enthusiastic, the Torrance Ararat Juniors were singled out and presented with a "Spirit Award"— an award which would have justifiably been given to each participating chapter. The excellent weekend was accented with the Annual Olympic Picnic Sunday afternoon. Here, seniors made their presence felt and added to the overall strength of this extravaganza. After a non-existent basketball tournament, juniors settled down to hamburgers, chips, and drinks, courtesy of the A.R.S. Anahid Chapter and of resident

C.E.J. chef Vahe Perroomian. Volleyball, football, soccer, frisbee, and backgammon games were followed by an impromptu water fight won by the three-man San Francisco delegation.

At dusk, good-byes were exchanged with hopes of seeing new ungers soon.

Kathy Fundukian

Հետեւեալ գրութիւնը արտատպուած է Երուսաղէմի Օտեանի «Ընկեր Փանջունի» գիրքէն: Հետաքրքրական են իր ալմաճական արժէքը եւ ծիծաղելի տեսակէտը հանդէպ որոշ քննկրման «խտէալ»-ին:

ԽՄԲ.

Մապլվար, 2 Նոյեմբեր, 1918

Սիրելի՛ Ընկերներ,

Դիրքերը հետզհետէ կը ճշգրտին իրենց բնորոշ հանգամանքներով, եւ դատակարարային պայքարը իր բանական «էվոլյուցիան» կը կատարէ Մապլվարի մէջ: Գիտակից տարրերը կամաց կամաց կը բոլորուին մեր յեղափոխական դրօշի շուրջը: Հոգային բանուորականութիւնը (Սմենց վարդան) եւ երիտասարդ մտաւորականութիւնը (խեւ Աւօ) արդէն մեզ հետ են: Մեզ հետ կ'ըլլայ նաեւ դաւորացականութիւնը: Յամենայն դէպս անհրաժեշտ է մեր շարքերը սեղմել եւ պատրաստուիլ վերջնական կռուին: որովհետեւ յետադիմական ուժերը անդործ չեն մնար, իրենց խուլ պայքարը կը մղեն մեզի դէմ:

... Որքա՛ն դժուար է ստրկամիտներու համար ըմբռնել մի ոեւէ ազատական միտք:

Մապլվար, 10 Նոյեմբեր 1908

Սիրելի՛ Ընկերներ,

Ստացայ ձեր նամակն եւ ձեր տուած հրահանգները: Իմ ալ աշխարհահայեացքս բոլորովին համաձայն է ձերինին: Մէկ կողմէն պէտք է կատարի կռիւ մղել հայ պուրժուացիայի եւ իր զստակից կեղրականութեան, քափիթալիզմի, հաստատուած հին կարգուսարքին, ապականած բարքերուն, ընտանեկան շղթաներուն, կրօնական կապանքներուն դէմ, միւս կողմէ՝ եղբայրական սիրոյ եւ միաբանութեան ձեռք կարկառել հարեւան ազգաբնակչութեանց, քրդերու, եղիաներու, քրդըլպաշներու եւ լազերու:

... «Փօսթ»ը եկաւ, նամակներ, թերթեր եկան, հրահանգներ եկան, բայց փող չկայ: Խնդրեմ ուշադրութիւն դարձրէք այդ կենսական հարցի վրայ:

Մապլվար, 14 Դեկտեմբեր 1908

Սիրելի՛ Ընկերներ,

Պաշարման դրութիւնը կը շարունակուի եւ մենք ութը օրէ ի վեր փակուած կը մնանք դպրոցի շէնքին մէջ, զոր ամրացուցած ենք ռազմական պահանջմունքներու համեմատ: Դպրոցական Միութեան նախագահ Կարոյի մայրը՝ Սառա, եկաւ միացաւ մեր շարքերուն: Մի խելօք պառաւ կին է դա, որուն հետ պէտք է խօսիլ նշանացի կերպով, քանզի բոլորովին խուլ է: Սառայի ներկայութենէ օգտուելով՝ անմիջապէս ձեռնարկեցի կաղմել «Մապլվարի Գիտակից Տիկնանց Յառաջ Ակումբ»ը, եւ օժանդակ մարմին մը «Մապլվարի Հայ Կանանց Անձնուէր Խումբ»-է անունի տակ: Այս վերջին կազմակերպութիւնը հրամայողական պահանջ էր դարձած, որովհետեւ մի քանի օրէ ի վեր թանջէ կը տառապէի եւ պէտք ունէի մի անձնուէր կնոջ խնամքին:

... Ափսո՛ս որ այս կրիսիական մօմէնտներուն մէջ տակաւին բաւարարութիւն չտուիք մեր փողի պահանջումներուն: Զգիտեմ ինչպէ՞ս բացատրել ձեր այդ աշխարհահայեացքը:

... Կարլ Մաքս Կլուբը իր քարտուղարին միջոցաւ իր համակրանքը յայտնեց մեր պաշտպանած դատին: Դա մի շատ սրտապնդիչ երեւոյթ է:

Խնդրեմ փող ուղարկեցէք:

... Դրամը, այդ անարգ մետաղը, որ հայ ժողովուրդը իր գրպանէն պիտի հանէ՝ պիտի լինի իր գաղափարային վերացական զգացմունքներուն թանձրացեալ սիմբոլը, որ հալելով մեր զանձարանին մէջ՝ կը վերածուի իր բո՛ւն գաղափարային վերացականութեան:

Այս հրաշալի երեւոյթը կարելի է անուանել Հայ Յեղափոխական Քիմիադիտութիւն:

... Պահպանողականին դաւակը ընդհանրապէս ազատական է մինչեւ իր հօրը մահը, անկէ ետքը, անոր ստացուածքին հետ՝ կը ժառանգէ նաեւ պահպանողականութիւնը:

... Մենք համոզուած ենք որ չպէտք է խեղդել ըմբոստացումի ոգին մատաղ սերունդի մէջ: Դա կը լինի բացարձակ ոճրագործութիւն:

Մաշկերտ, 27 Փետրուար 1909

Սիրելի՛ Ընկերներ,

Յաղթութի՛ւն, յաղթութի՛ւն: Վերջապէս մեր կորույթի գաղափարային ազնիւ պայքարը անպայման տարաւ յաղթանակը, անկեղծ յեղափոխական սկզբունքը փրկուեցաւ, թէեւ Մապլվար կործանեցաւ: Ափսո՛ս, ի՞նչ անել, կարելի չէ ձուլողեղ եփել առանց հաւկիթ կոտրելու, կ'ստէ Ֆրանսական առածը: Մապլվարի աւերակներուն վրայ այժմ կը բարձրանայ մաքուր իտէալական պայքարի հոյակապ յաղթանակամարը:

... Ներկա՝ ճգնաժամային բուռններուն փողի պահպանութիւնը կը վնասէ ամբողջ կազմակերպական գործին:

Առայժմ ցւ՛:

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

